

HALK KÜLTÜRÜNÜN TANITILMASINDA EL SANATLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Zeliha SARIKAYA HÜNEREL^{1*}, Birnaz ER²

¹ Gazi Üniversitesi, Ankara Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü,

²Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

*zelihasarikaya@hotmail.com

Özet: Yüzyıllar boyunca sayısız uygarlığa ev sahipliği yapan Anadolu'da büyük bir kültür çeşitliliği oluşmuştur. Bir toplumun yaşam biçimi, inançları ve değer yargıları o toplumun kültür öğelerini oluşturur. Her milletin, her halkın kendine özgü bir kültürü ve bir yaşam biçimi vardır.

El sanatları, toplumların yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklere yaşamak ve yaşatmak için gösterdikleri çabanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Bir toplumu kültürel ve sanatsal yönden tanıtmak için yollarından birisi de, o topluma ait olan el sanatı ürünlerini doğru yorumlamaktır. Toplumların yaşam biçimleri, inançları, ekonomik olanakları, kültürleri hakkında bilgi veren el sanatları halk kültürü ile bir bütünlük halindedir.

Halk kültürünün bir ögesi olan el sanatları, kültür değerlerinin yaşatılması ve korunmasında rol üstlenmekte, toplumların yaşayışları, inançları ve ekonomik olanakları hakkında bilgi vermekte ve özgün, otantik ve yöresel özellikler bulundurmaktadır.

Bu bildiride halk kültürünün bir ögesi olan el sanatlarının, halk kültürü açısından önemi anlatılacak, halk kültürünün yaşatılmasına ve tanıtılmasına katkı sağlayan el sanatları ürünleri fotoğraflarla gösterilecektir.

Anahtar Kelimeler: El Sanatları, Halk Kültürü, Kültür.

Importance Of Hand Craft Presenting Of Folk Culture

Abstract: Cultural diversity have been created in Anatolia by colonies who settled down there for centuries. Beliefs, values and way of life shows cultural element of a society. Every society has it's own culture and way of life.

Hand craft arised from struggle of societies to keep their traditions and beliefs alive. It is the best way that understanding correctly a societies culture and art value by interpreting it's hand craft product. Hand craft is in integrity with folk culture to inform about societies life, culture, economical possibility and beliefs.

Hand craft which is an element of folk culture, has a role to keep alive cultural concious in addition to traditional role.

In this study, the importance of hand craft which is an element of folk culture, will be examined by taken photos of hand craft products.

Key words: hand craft, folk culture, culture.

1. GİRİŞ

Kültür; bir milletin, tarih boyunca elde etmiş olduğu, maddi ve manevi değerlerin tümüdür. Bir toplumun kültürü; o toplumun tarihi geçmişini, bireylerin hayatını, çeşitli zamanlardaki eylemlerini, geçinme ile ilgili ekonomik faaliyetlerini, dinlenme, eğlence ve dini hayata ayrılan kısımlarını içermektedir. Bu nedenle, ulusların geçmişleri geleceklere bağlayan en önemli köprülerden birisi de kültür varlıklarıdır. Kültür varlıkları içerisinde el sanatlarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Çeşitlilik gösteren el sanatları ve bunlara bağlı olarak üretilenler, bir bütün olarak kültür ürünüdür ve doğrudan doğruya insan ile ilgili olduğundan, insanın yaşama biçimini belirten göstergelerden birisidir.[1]

Halk kültürü halkın dil, kültür, duygu, düşünce ve beğenisiyle oluşup yaşatılan, geçmişten günümüze gelmiş, toplum, insan ve doğa gerçeğiyle şekillenmiştir. Kültür mirası, insanlığın ortak mirasıdır. Her millet hatta her uygarlık dil, kültür, tarih mirasıyla dünyada yerini alır. Bireylerin kökleşmesi ve toplumsallaşması, bu mirasın içinde gerçekleşir. Kültür mirasları geçmişin tanıklarındır, bu yönleriyle geleceğin şekillenmesinde etkindir. Halk kültürü ürünleri halk arasında mayalandığı için, halkın kültür yapısını ve dokusunu ortaya koyar. Halk kültürü toplumsal yaşamda birlikteliği pekiştirici, dayanışmayı arttırıcı özelliklerini sürdürerek bir işlev üslenir, halkın kendi kültürüyle yabancılaşmasını önler. Halk kültürü ürünlerinin halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmeleri bakımından halk kültürünün korunmasında, yaşatılmasında önemli işlevleri vardır. Halk kültürü, uygarlıkların yaratıcısı olan insanların kimlik ve kişiliğinin temel belirleyicisidir.[2]

Milletleri diğer milletlerden ayıran kültürel özelliklerin esası halk kültürüdür. Halk kültürü ürünleri kültürel yapımızın, yaşama biçimimizin en iyi tanıkları ve taşıyıcılarıdır. Anadolu kültürünün çeşitliliği halk kültürü ürünlerine büyük bir zenginlik sağlamıştır.

Kültürün özünü, temelini oluşturan halk kültürünün, hem ilgili topluma hem de evrensel düzeyde diğer kültür çevrelerine önemli katkılar sağlayan dallarından biriside el sanatlarıdır. Geçmiş geleceğe taşıyan el sanatları, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik hayat tarzını yansıtan en kalıcı ve anlamlı belgeler arasında yer alır. El sanatları gelenek ve göreneklerimizin, yaşam biçimimizin gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında el sanatlarımız nesiller arasında bir köprü vazifesi görmekle birlikte geçmişten geleceğe uzanan bir kültür hazinesi konumundadır. Farklı kültürlerin tüm özelliklerini yansıtan zengin bir hazinedir.

Kültür, toplumdan topluma, milletten millete değişen davranış ve yaşayış biçimlerinin ve dünya görüşlerinin ortaya koyduğu maddî ve manevî ürünler olduğuna göre, bu ürünleri oluşturan öğeler de çok yönlü ve çeşitlidir. İnsanlığın kendi kendini ifade edebilmesi ve dünyayı bir zevk ve duygu süzgecinden geçirecek yorumlayabilmesi demek olan çeşitli sanat dalları da kültürün öğeleri arasındadır. El sanatlarından başlayarak, mimarî, resim, heykel gibi sanat ürünleri, minyatür, hat, gibi süsleme ve yazı sanatları; sese dayanan müzik, söze dayanan edebiyat hep bu çerçeveye girer. Kültüre, bir milletin bilim alanındaki verilerinden felsefe ve ekonomiye kadar uzanan daha pek çok verilerini katabiliriz.[3]

El sanatları insanoğlu var olduğundan beri tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlar ilk olarak örtünmek, korunmak ve beslenmek amacıyla el sanatlarının ilk örneklerinin ortaya koymuşlardır. Daha sonra gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları; ortaya çıktığı toplumun duygularını, sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini yansıtır hale gelerek "geleneksel" vasfını kazanmıştır ve binlerce yıllık tarih süzgecinden geçen çeşitli uygarlıkların kültür mirasıyla, kendi öz değerlerini birleştirerek zengin bir mozaik oluşturmuştur.

El sanatları bütün halk sanatları gibi, bir ulusun kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. Kültürümüzün gelişmesinde sanat dallarının özellikle el sanatlarının büyük katkısı olmuştur. El sanatları, bireylerin bilgi ve becerisine dayanan çoğunlukla; doğal hammaddelerin kullanıldığı el ile ve basit araçlarla yapılan, toplum kültürünü yansıtan ve üretimi yapan bireylerin duygu, düşünce ve becerisini kattığı, gelir getirici ürünlerdir.[4]

Bir ülkenin kalkınmasındaki en önemli unsurlardan biri ülkenin maddî ve manevî kültürünün araştırılıp, yaşatılıp, tanıtılması ve buna dayalı olarak el sanatlarının geliştirilmesidir. Geçmiş kültürlerin özelliklerini gelecek kuşaklara aktarmada tarih boyunca yazılı kaynaklar kadar etkili olan el sanatları ürünleri her zaman iyi bir iletişim aracı görevi görmüştür. Eğitime, sosyal, ekonomik gelişmeye ve ruh sağlığına olumlu katkıları ile ayrıca toplumun paylaşma ve imce duygularının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.[5]

El sanatları ürünleri; üretildikleri bölgenin iklim şartları, bitki örtüsü, kolay ve ekonomik olarak elde edilebilen hammaddeler gibi etkenlerle bölgeden bölgeye farklılık ve çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle de zengin el sanatları ürünleriyle geniş bir yelpazeye sahip olan Anadolu'nun her bölgesinde farklı özellikleri görmek mümkündür. Anadolu kültürünün çeşitliliği halk kültürü ürünlerine büyük bir zenginlik sağlamıştır. El sanatı ustadan çırağa, babadan oğula anneden kızına aktarılan yaşayan bir gelenektir. El Sanatları

gerek Anadolu'da var olan kültürel çeşitlilik bakımından, gerekse de el sanatlarının çeşitliliği bakımından hammaddelerine göre sınıflandırılmaktadır (toprak işleri, maden işleri, cam işleri, ahşap işleri, taş işleri, deri işleri vs.).

El Sanatlarımız geleneksel yapıda, yöresel çeşitlilikler gösterir. Hayvancılığın gelişmiş olduğu yörelerde halı-kilim ve battaniye ile yöresel kumaş dokumacılığı yaygın olarak görülür. Taş ve ağaç olarak zengin olan yerlerde ağaç ve taş işlemeciliği gibi çeşitlilikler, gerek hammadde, gerek istihdam ve ekonomik canlılığı artırmak ve ortaya çıkan talebi karşılamak, gerekse ihtiyaçtan doğan sebeplerle yaygınlaşır. Örneğin Kastamonu yöresinde geleneksel el dokuması kumaş ve ahşap oymacılığı, Eskişehir'de lületaşı işleme gibi uğraşlar, hem hammadde bulunmasına bağlı olarak hem de geleneksel olarak sürdürülmektedir. Siirt Battaniyesi de buna bir örnek teşkil etmektedir. Bu konuda daha birçok örnek vermek de mümkündür. Hatta dokunan halılar, kilimler ve battaniyeler yörelerine göre şekillendirilmiş, kalitelendirilmiş ve isimlendirilmişlerdir.

2. KÜLTÜRÜMÜZÜ YANSITAN EL SANATLARIMIZ

Geleneksel El Sanatlarımızdan olan halıcılık bugün Türkiye'de turizm sektörünün vazgeçilmez ve en önemli potansiyellerinden birisi olmuştur. Halılarımız ekonomik potansiyeli yanında kültürümüzü de dünyaya tanıtan önemli bir araçtır.

2.1. Milas, Hereke ve Isparta Halıları

Muğla Milas yöresi kendine özgü renk, desen ve oldukça zengin örneklerle sahiptir. Hereke halısı Türkiye'de Kocaeli'ne bağlı bir kıyı şehri olan Hereke'de üretilen halıdır. Ham madde olarak ipek, yün ve pamuk kullanılır.

Resim 1: Milas Halısı

Resim 2: Hereke Halısı

<http://milashalilari.com/modules/GesGaleri/index.php?kategorino=6&no=6> [6]

<http://www.kocaelikulturturizm.gov.tr/belge/1-33990/ne-alinir.html> [7]

2.2. Uşak Eşme ve Afyonkarahisar Bayat Kilimleri

Günümüzde, milli kültürümüzün ayrılmaz bir parçası olan kilimler, kolay taşınabilir ve az zamanda dokunabilmesi nedeniyle yaygın kullanılır.

Resim 3: Afyon Bayat Kilimleri

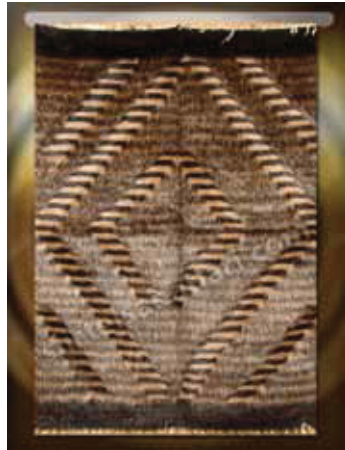
Resim 4: Uşak Eşme Kilimleri

<http://www.kenthaber.com/ege/afyonkarahisar/bayat/Haber/Genel/Normal/bayat-kilimleri100-de-100-kok-boyayla-yapiliyor/937860e4-aed2-4e68-bc77-4fbf5452f26c>[8]

<http://www.kilimevi.net/pinfo.asp?pid=1157> [9]

2.3. Siirt Battaniyeleri

Halk kültürünün önemli bir unsuru olan Gözde Siirt Battaniyesi dokuma atölyelerin de geleneksel dokuma şekline bağlı kalınarak dokunulmaktadır.

Resim 5: Siirt battaniye örnekleri

http://www.siirtelsanatlari.com/images/product/60_1.jpg [10]

2.4. Kütahya Çinileri

Kütahya'nın simgesi ve onu bütün dünyaya tanıtan "Çinicilik" Kütahya 'da önemli bir sanat olmanın yanında bir geçim koludur.

Resim 6: Kütahya Çini Örnekleri

http://www.mineciniseramik.com/Kutahya_cinileri_25cm_Tabaklar.htm [11]

2.5. Trabzon Hasır

Dünyada zırh örücülüğü olarak örnekleri görülen gümüş örücülüğü, ülkemizde "Trabzon işi" olarak bilinmektedir.

Resim 7: Trabzon Hasırından Takı Seti

[http://www.muratgumusculuk.com/?sayfa=urundetay&mg_urun_id=327&mg_urun_adi=Kanallı Fultaş \(5 sıra gerdanlık 15 sıra kolluk\) \[12\]](http://www.muratgumusculuk.com/?sayfa=urundetay&mg_urun_id=327&mg_urun_adi=Kanallı Fultaş (5 sıra gerdanlık 15 sıra kolluk) [12])

2.6. Mardin Telkari İşlemciliği

Özellikle Mardin ve Midyat ilçesinde telkari sanatı oldukça gelişmiştir

Resim 8: Telkari Gümüş Takı Seti

http://www.mardinsilver.tk/index.php?cPath=29_33 [13]

2.7. Eskişehir Lüle Taşı

Eskişehir'in en önemli simgelerinden olan lüle taşı, ilginç şekillerde pipolar, biblolar, takılar olarak üretilmektedir.

Resim 9: Lüle Taşı Ürünler

<http://www.pendik.bel.tr/kultursanat/bpi.asp?caid=175&cid=6142> [14]

2.8. Kapadokya Soğanlı Bebekleri

Kapadokya Bölgesinin giriş kapısı olarak da bilinen Soğanlı, köyün simgesi haline gelen bez bebekleri ile de ünlüdür. Köylü kadınlarca yapılarak bütün Kapadokya da satılan ve Soğanlı Bez Bebekleri adı ile un yapan bu bebekler, koyun en önemli gelir kaynaklarından biridir.

Resim 10: Soğanlı Bebekleri

<http://www.soganli.20m.com/photo5.html> [15]

2.10. Ankara Nallıhan İğne Oyaları

Geleneksel Türk el sanatlarının içinde önemli bir yeri olan oyalar ise yüzyıllardır geleneksel Türk giyim-kuşamının vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Günümüzde ise daha çok takı yapımında kullanılmaktadır.

Resim 11: İğne Oyası Takılar

http://www.nallihan.org.tr/product_category.php?cat_id=1 [16]

2.11. Gaziantep Yemenileri

Yemeni yurdumuzun diğer yörelerinde yazmaya verilen ad olmasına karşılık yörede ayağa giyilen bir çeşit ayakkabıya verilen addır.

Resim 12: Yemeni modelleri

<http://www.yemenicihakriusta.com.tr/carik.html>[17]

<http://www.ges.gov.tr/tr/urunler/hayvansal/carik-sandelet/>[18]

2.12. Şanlıurfa'da Bakırcılık

Bakırcılık el sanatı denildiğinde Şanlıurfa kendiliğinden bir adım öne çıkıyor. Bu sanat dalı günümüzde kahve cezvesi, tepsi, mangal sürahi gibi turistik eşyalara yönelmiştir.

Resim 13: Bakırcılık

<http://www.frmartuklu.net/g> [19] http://www.sanliurfa.bel.tr/Sanliurfa_Taniyalim/detay.aspx?SectionID=sBBHiUoOnHeqNq4ACYN7UA%3D%3D&ContentID=PYoNapf6S%2FE8Lu%2FvXwenLg%3D%3D[20]

2.13. Ağızlık Yapımcılığı Çubukluk

Çubukculuk köklü el sanatlarından biridir. Sivas'taki ağızlıklar kalem, kalemlikler Kişisel kullanım ya da satış için yapılan çubuklar günümüzde turistik bir değer kazanmıştır.

Resim 14: Kalemlik

<http://www.sivaskulturu.com/sivas/cubukculuk-ve-agizlikcilik/oku/70> [21]

2.14. Rize Bezi Dokumacılığı

Rize bezi, Rize de yaşayan kültürün dış yansımasıdır. Özgün dokuma tezgâhı yöreye has, yörenin kültürünü ince bir üslûpla yansıtır.

Resim 15: Rize Bezi

http://www.maviyesildergisi.com/index_dosyalar/sehir_manzaralari.htm [22]

2.15. Erzurum Oltu Taşı

Erzurum'a özgü Oltu taşı Oltu ilçesinden güç koşullar altında çıkarılmakta olup bu taş ile tespih anahtarlık gerdanlık broş küpe saç tokası tarak ağızlık yüzük bilezik sigaralık ve çeşitli süs eşyaları yapılmaktadır.

Resim 16 : Oltu taşı örnekleri

<http://erzurumvedunya.blogspot.com/2009/07/oltu-tas.ht> [23]

3. HALK KÜLTÜRÜNDE TURİZMİN YERİ

Dünyada bütün ülkeler artan seyahat olanaklarını değerlendirmek ve turist çekebilmek için kendilerini tanıtmak amacıyla kullandıkları reklam araçlarında halk kültürü öğelerini sık sık kullanmaktadırlar. Turist, ülkesine dönerken hediyelik alışverişini o yörenin el sanatlarından yapmaktadır. Böylelikle turizm alanında halk kültürü ürünlerinin büyük bir sektör oluşturduğu söylenebilir. Bir ülkenin halk kültürüyle turizmi arasında olmazsa olmaz bir bağ vardır.

El sanatı turizm endüstrisi ile yoğun etkileşime girmekte ve turistlerin alışverişlerinde özel bir yer tutmaktadır. Zaten turistlerin bir amacı da yerel olanı, ülke ve bölgenin özgün kültürünü tanımaktır. Turistik yöreyi cazip kılan unsurlar arasında ve o yöreyi anımsatan el sanatı değerleri ön plana geçebilmektedir sözgelimi; Mardin'e giden turist doğal yerlerin yanında telkari ile yapılmış bir kolye seti isteyebilir, Kapadokya'ya gelen turist çanak çömlek, bodruma giden bir turist Milas halılarına bakmadan geçmez. Günümüz turizmde kültür ve sanat ürünlerinin tüketimi ilk sıralarda yer almaktadır, buda turizmin bir ülkenin var olan değerlerini tanıtmadır. El sanatları kültürümüzün turizm potansiyeli ile dışarı açılmasını daha da gelişmesini sağlayacaktır. Geleneksel el sanatımızın dünya literatüründe yerini alması turizm faktörü ile sağlanacaktır. Özünü ve ruhunu geçmişten alan el sanatımız malzeme ve değeri ile kültürel zenginliklerimizi temsil etmektedir.

4. SONUÇ

Halk kültürü, toplumsal ve kültürel birlik oluşturan ortak ve kültürel özellikleri bulunan toplulukların ürünleridir. Türk halk kültürü ürünlerine, Türk toplumunun sağduyusu, günlük hayatı, dini, geleneği, dünya görüşü ve beğenisi yansır.

Her toplumun kendine özgü yaşam biçimi, gelenekleri, beslenme şekli ve dini inanışları vardır. Tüm bunlar toplumların kültürlerini belirleyen faktörlerdir. Kültürlerin oluşumuna toplumun bulunduğu coğrafi bölgenin özellikleri (iklimi, doğası, yer altı güzelliklerinde) etkilidir. Oldukça zengin renkli bir geleneksel kültüre sahip olan Türk milleti de bu konuda oldukça şanslıdır. Değişen çağa ve hızla gelişen teknolojiye rağmen somut kültür ürünleri Anadolu'nun pek çok yerinde hala yaşamaktadır.

Vatanımız, insanoğlunun en eski yerleşim yerlerindedir. Üzerinde, medeniyetler doğmuş ve yok olmuş, çok çeşitli milletleri ve uygarlıkları bağrına basmıştır. Bundan dolayı ülkemizde el sanatları motif, desen açısından çok zengindir. Ülkemiz hammadde açısından da çok zengin durumdadır. El emeği, alın teri, göz nuru ile üretilen el sanatlarını yaşatıp, ekonomiye kazandırmak, talebi artırıcı çalışmalar yapmak, ayrıca var olan güzellikleri Dünya'ya gösterip hem kültürel hem de ekonomik manada hak ettiğimiz seviyeye gelmek için, el sanatlarına gerekli alakayı ciddiyetle göstermemiz gerekmektedir.

Ülkemizde geleneksel el sanatlarımız hiçbir şekilde göz ardı edemeyeceğimiz potansiyel güce sahiptir. El sanatları, üretildikleri çağa tanıklık eden belgeler olarak geleceğimize ışık tutan ve geçmişimizle bağlantı kurmamızı sağlayan değerler olmaları bakımından önemlidir. Toplumların varlıklarını sürdürülebilmeleri, kimliklerine sahip çıkmalarına ve muhafaza etmelerine bağlıdır.

Toplumumuz her ne kadar hızlı bir kültürel değişimle karşı karşıya kalsa da eski ile yeni iç içe yaşamaktadır. Anadolu kültürünün otantik örneklerinin uzmanlar tarafından belirlenip halk kültürü müzelerinde saklanıp gelecek kuşaklara aktarılması zaman kaybetmeden hayata geçirilmesi gereken bir görevdir [24]

Halk kültürünün korunması alanında yapılacak her türlü çalışma önemlidir. Halk kültürü bütün insanlığın ortak kültür mirasının ayrılmaz bir parçasıdır. Halk kültürü gelişen bir canlılığa sahiptir. Bu nedenle halk kültürünün tanıtımında süreklilik esas alınmalıdır. Halk kültürünün çeşitli sosyal grupları ve milletleri kaynaştırmada büyük gücü vardır. Halk kültürü ürünleri mirası korumaya alınarak gelecek kuşaklara aktarılmalıdır. Bilgi ve eğitim boyutuna ağırlık verilerek, halk kültürü geleneği kültürel mirasının saptanması, korunması, teşviki ve aktarılmasını hedef alan politikalar geliştirilmelidir. Ortak Türk halk kültürü ürünlerimizin koruma altına alınması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması

hususunda da günümüz gençliğinin gerektiği şekilde bilinçlendirilebilmesi için konunun uzmanlarına ve eğitimcilerle büyük görevler düşmektedir. Halk kültürü ürünleri eğitimin her kademesinde yer verilerek tanıtılmalı ve sevdirmelidir.

Bir ülkenin kalkınmasındaki en önemli unsurlardan biri ülkenin maddi ve manevi kültürünün araştırılıp, yaşatılıp, tanıtılması ve buna dayalı olarak el sanatlarının geliştirilmesidir.

5. KAYNAKLAR

- [1] Güler.Akpınarlı,Ortaç,Büyük yazıcı,Erkaplan,Kurt,2010, " Hemşin Çamlıhemşin El Örgüsü Çoraplar" Gazi Üniv.Bap.Projeleri.1. Baskı, Ankara.(syf:9)
- [2] Günay (Umay), 1999,"Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü" Osmanlı Kültür ve Sanat C.9 Yeni Türkiye Yayınları, Ankara. (syf:24)
- [3] <http://www.cokbilgi.com/yazi/kulturun-ogeleri-kulturu-olusturan-unsurlar/> (08.04.2012)
- [4] Onuk, Akpınarlı,2005. "Cumhuriyetten Günümüze El Sanatlarının Doğuşu, Gelişimi,Sosyal Kültürel Eğitim Ve Ekonomik İlişkileri Bakımından Bugünkü Durumu Ve Geleceği V.Türk Kültür Kongresi El Sanatları Bildirileri. Cilt xlll. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara. (syf:27)
- [5] Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Ayda, Küçükkömürler, Köklü,2005. "Ankara İli El Sanatları ve Beslenme Kültürü" Atatürk kültür merkezi başkanlığı yayınları, Ankara. (syf:436)
- [6] <http://milashalileri.com/modules/GesGaleri/index.php?kategorino=6&no=6>(28.03.2012)
- [7] <http://www.kocaelikulturturizm.gov.tr/belge/1-33990/ne-alinir.html>(28.03.2012)
- [8] <http://www.kenthaber.com/eg/afyonkarahisar/bayat/Haber/Genel/Normal/bayat-kilimleri100-de-100-kok-boyayla-yapiliyor/937860e4-aed2-4e68-bc77-4fbf5452f26c>(28.03.2012)
- [9] <http://www.kilimevi.net/pinfo.asp?pid=1157>(26.03.2012)
- [10] http://www.siirtelsanatlari.com/images/product/60_1.jpg(28.03.2012)
- [11] http://www.mineciniseramik.com/Kutahya_cinileri_25cm_Tabaklar.htm(28.03.2012)
- [12] [http://www.muratgumusculuk.com/?sayfa=urundetay&mg_urun_id=327&mg_urun_adi=Kanallı Fultaş \(5 sıra gerdanlık 15 sıra kolluk \)](http://www.muratgumusculuk.com/?sayfa=urundetay&mg_urun_id=327&mg_urun_adi=Kanallı Fultaş (5 sıra gerdanlık 15 sıra kolluk)) (08.04.2012)
- [13] http://www.mardinsilver.tk/index.php?cPath=29_33(29.03.2012)
- [14] <http://www.pendik.bel.tr/kultursanat/bpi.asp?caid=175&cid=6142>(28.03.2012)
- [15] <http://www.soganli.20m.com/photo5.html>(28.03.2012)
- [16] http://www.nallihan.org.tr/product_category.php?cat_id=1(25.03.2012)
- [17] <http://www.yemenicihayriusta.com.tr/carik.html>(22.03.2012)
- [18] <http://www.ges.gov.tr/tr/urunler/hayvansal/carik-sandelet/>(08.04.2012)
- [19] <http://www.frmartuklu.net/g> (28.03.2012) [20]http://www.sanliurfa.bel.tr/Sanliurfa_Taniyalim/detay.aspx?SectionID=sBBHiUoOnHeqNq4ACYN7UA%3D%3D&ContentID=PYoNapf6S%2FE8Lu%2FvXwenLg%3D%3D (28.03.2012)
- [21] <http://www.sivaskulturu.com/sivas/cubukculuk-ve-agizlikcilik/oku/70>(25.03.2012)
- [22] http://www.maviyesildergisi.com/index_dosyalar/sehir_manzaralari.htm(08.04.2012)
- [23] <http://erzurumvedunya.blogspot.com/2009/07/oltu-tas.ht>(28.03.2012)
- [24] Artun (Erman), 2000. "Halk Kültürü ve Folklorun Türk Kültüründeki Yerine Kültürel Değişim ve Gelişim Açısından Bakış" Adana Halk Kültürü Araştırmaları 1. Adana. Epsilon Ofset. (syf:163)